

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

Na osnovu stava 1, člana 20 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu ("Službeni list CG", broj: 34/14, 44/18) i odredbi podzakonskih akata iz oblasti zaštite i zdravlja na radu, na sjednici Savjeta OJU „Muzeji“ Kotor, saglasno članu 45, tačka 4. Statuta OJU „Muzeji“ Kotor, koja je održana dana 08.11.2021 godine donijeta je **Odluka o usvajanju** Oštег akta – Programa o osposobljavanju zaposlenih za bezbjedan rad.

PROGRAM o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

UVODNE NAPOMENE

U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu ("Službeni list CG", broj: 34/14), drugim propisima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i opštim aktom kojim se uređuju pitanja iz zaštite i zdravlja na radu u **OPŠTINSKOJ JAVNOJ USTANOVI "MUZEJI" – Kotor** (u daljem tekstu: Ustanova), Ustanova je dužna da izvrši osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad:

- kod zasnivanja radnog odnosa,
- raspoređivanja na drugo radno mjesto,
- uvođenja nove tehnologije,
- uvođenja novih ili zamjene sredstava za rad,
- promjene procesa rada i
- ponovnog raspoređivanja na rad poslije odsustvovanja koje je trajalo duže od godinu dana.

Ustanova je dužna da zaposlenog, u toku osposobljavanja za bezbjedan rad, upozna sa svim vrstama opasnosti na poslovima na koje ga raspoređuje i o konkretnim mjerama za zaštitu i zdravlje na radu, koje su potrebne radi otklanjanja opasnosti po život, odnosno oštećenje zdravlja.

Ako kod Ustanove, na osnovu ugovora ili po drugom pravnom osnovu, obavljaju rad zaposleni drugog poslodavca dužan je da im da odgovarajuća uputstva o mogućim rizicima po život i zdravlje i da ih upozna sa mjerama za bezbjedan rad tokom obavljanja tih poslova.

Osposobljavanje zaposlenih prilagođava se novim i promjenljivim rizicima, a po potrebi i ponavlja u određenim vremenskim razmacima u skladu sa ovim programom.

Osposobljavanje za bezbjedan rad zaposlenih se vrši u skladu sa ovim programom u toku radnog vremena, a troškove osposobljavanja snosi Ustanova.

Program je definisan svojim obimom, intenzitetom i redoslijedom sadržaja osposobljavanja.

Proces osposobljavanja za bezbjedan rad zaposlenih se obavlja u tri osnovne faze: priprema, izvođenje i provjera osposobljenosti.

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih je konkretizacija izvođenja procesa osposobljavanja kojim se neposredno identifikuju pojedine discipline ili tematski kompleksi za tačno određene oblasti i vrstu poslova, a po potrebi se mijenja ili obnavlja njegova sadržina u zavisnosti od uvođenja novih procesa rada, novih tehnologija, akta o procjeni rizika, sredstava za rad i obuhvata:

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

CILJ OSPOSOBLJAVANJA ZAPOSLENIH ZA BEZBJEDAN RAD

CILJ OSPOSOBLJAVANJA ZA RAD

O sposobljavanje zaposlenih ima za cilj pružanje što širih znanja u poznavanju normativnih, tehničkih, zdravstvenih, psihofizičkih i drugih mjera zaštite na radu kao što su:

- osnove zaštite i zdravlja na radu,
 - organizovanje zaštite i zdravlja kod poslodavca,
 - prava i obaveze zaposlenih i poslodavca,
 - rizici po zaposlene kojima su izloženi tokom rada,
 - uputstva o pravilnom korišćenju sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i opasnih materija,
 - mјere za pružanje prve pomoći, gašenje požara i evakuaciju zaposlenih, u zavisnosti od vrste radnog mjesta i djelatnosti i dr.

RADNA MJESTA SA OCJENOM RIZIKA, PROPISANIM MJERAMA ZAŠTITE, UPUTSTVA ZA BEZBJEDAN RAD I DR.

Radna miesta sa ocjenom rizika

Ustanova je dužna da zaposlene i predstavnike zaposlenih upozna i omogući im uvid u Akt o procjeni rizika na radnom mjestu sa kojima se mogu suočiti zaposleni, kao i sa odlukama odnosno mjerama zaštite koje treba preduzeti u cilju eliminisanja ili smanjenja na propisanu mjeru.

U cilju određivanja radnih mesta sa povećanim rizikom, zdravstvenih zahtjeva za određeni rad koje moraju da ispunjavaju zaposleni u radnom procesu ili za korišćenje pojedinih sredstava za rad na osnovu stručne ocjene ovlašćene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih, Ustanova je dužna da donese Akt o procjeni rizika za sva radna mesta, utvrdi način i mjere za otklanjanje rizika i obezbijedi njihovo sprovođenje.

Akt o procjeni rizika je akt koji sadrži opis procesa rada sa procjenom (ocjenom) rizika od povreda ili oštećenja zdravlja na radnom mjestu i kojim se utvrđuju način i mjeru za otklanjanje rizika u cilju poboljšanja zaštite i zdravlja zaposlenog.

Istanova je dužna da izmjeni Akt o procjeni rizika u slučaju:

- pojave svake nove opasnosti i promjene nivoa rizika u procesu rada;
 - kada postojeće mјere zaštite nijesu dovoljne, odnosno nijesu odgovarajuće;

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

- adaptacije, rekonstrukcije, havarije, generalnog remonta;
- teške, kolektivne i smrte povrede na radu;
- kada je procjena rizika zasnovana na podacima koji ne odgovaraju stvarnom stanju;
- promjene djelatnosti

Procjena rizika zasniva se na utvrđivanju i preuzimanju mjera za oticanje mogućih vrsta opasnosti i štetnosti na radnom mjestu i u radnoj sredini, a na osnovu kojih se vrši procjena rizika od nastanka povreda i zdravstvenog oštećenja zaposlenog.

Ustanova je dužna da zaposlene na transparentan način upozna sa aktom o procjeni rizika.

Propisane mjere zaštite

Zaštita i zdravlje na radu obezbjeđuje se i sprovodi primjenom savremenih tehničko-tehnoloških, organizacionih, zdravstvenih, socijalnih i drugih mjera i sredstava zaštite u skladu sa ovim zakonom, drugim propisima, ratifikovanim i objavljenim međunarodnim ugovorima

Mjere koje se odnose na zaštitu i zdravlje na radu ne mogu proizvesti nikakve troškove za zaposlene.

Ustanova je dužna da sprovodi mjere zaštite, poštujući sljedeća načela:

- izbjegavanje rizika;
- procjenjivanje rizika;
- eliminisanje rizika na izvoru;
- prilagođavanje rada i radnog mjeseta zaposlenom, naročito u pogledu konstruisanja radnog mjeseta, izboru sredstava za rad, izboru radnih i proizvodnih metoda sa osvrtom na naročito izbjegavanje monotonog rada i rada pri već određenoj brzini i smanjenja njihovog dejstva na zdravlje;
- prilagođavanje tehničkom napretku;
- zamjena opasnih bezopasnim ili manje opasnim okolnostima;
- razvoja sveobuhvatne politike zaštite i zdravlja na radu, koja uključuje tehnologiju, organizaciju rada, radne uslove, međuljudske odnose i faktore radne sredine;
- davanje prednosti kolektivnim mjerama zaštite u odnosu na individualne mjere zaštite;
- davanje odgovarajućih uputstava i obaveštenja zaposlenim.

Uputstva za bezbjedan rad

Ustanova je dužna da, u okviru organizovanja rada, uredi pitanja zaštite i zdravlja na radu u skladu sa Zakonom.

Ustanova je dužna da obezbijedi da pristup mjestu rada u radnoj sredini na kome prijeti ozbiljna i/ili određena opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja imaju samo ona lica koja su osposobljena za bezbjedan rad na tom radnom mjestu, koja su dobila posebna uputstva za rad na takvom mjestu i koja su opremljena odgovarajućim sredstvima i opremom lične zaštite na radu.

Ustanova je dužna da svako lice koje se po bilo kom osnovu nalazi u radnoj prostoriji, krugu Ustanove, radilištu ili gradilištu upozori na opasna mesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, na mјere zaštite koje mora da

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

primjeni i da ga usmjeri na bezbjedne zone za kretanje.

Ustanova je dužna da na mjestima rada, kao i sredstvima za rad postavi natpise, upozorenja na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi i znakove zaštite i zdravlja na radu, u skladu sa aktom organa državne uprave nadležnog za poslove rada.

USLOVI RADA, SREDSTVA ZA RAD, SREDSTVA I OPREMA LIČNE ZAŠTITE NA RADU, OPASNE MATERIJE I RADNA MJESTA SA POSEBNIM USLOVIMA RADA

Uslovi rada

Projektovanjem, izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih, korišćenjem i održavanjem tehnoloških procesa rada sa pripadajućim objektima i sredstvima za rad Ustanova je dužna da obezbijedi da se rad zaposlenih obavlja na bezbjedan način, a hemijske, fizičke (osim jonizujućih i nejonizujućih zračenja) i biološke štetnosti, mikroklima i osvjetljenje na radnim mjestima i u radnim i pomoćnim prostorijama usklade sa propisanim mjerama zaštite i normativima za djelatnost koja se obavlja na tim radnim mjestima i u tim prostorijama.

Ispitivanje radne sredine vrši se u skladu sa standardima, tehničkim normativima i propisima o zaštiti i zdravlju na radu. Ispitivanja se vrše u radnim i pomoćnim prostorijama u kojima se pri radu koriste ili proizvode štetne i opasne materije radi utvrđivanja da li radna sredina odgovara uslovima utvrđenim propisima o zaštiti i zdravlju na radu, tj. da li se u proizvodnim prostorijama u kojima se obavlja rad, javljaju fizičke, hemijske i biološke štetnosti izazvane procesom rada i sredstvima za rad i da li su u dozvoljenim granicama.

Pri promjeni tehnološkog procesa, Ustanova je dužna da, prije početka rada, investicioni objekat sa pripadajućom sredstvima za rad prilagodi novom tehnološkom procesu.

Prethodni i periodični zdravstveni pregledi zaposlenih preduzimaju se radi utvrđivanja i otklanjanja uzroka obolijevanja i zdravstvenih oštećenja u vezi sa radom.

Ustanova je dužna da svako lice koje se po bilo kom osnovu nalazi u radnoj prostoriji, krugu ustanove , radilištu ili gradilištu ustanove, upozori na opasna mjesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu , na mјere koje mora da primjeni i da ga usmjeri na bezbjedne zone kretanja.

Kada u Ustanovi istovremeno izvode radove dva ili više poslodavaca na istom, odnosno zajedničkom gradilištu ili radilištu, svaki od njih je dužan da organizuje izvođenje radova tako da zaposleni jednog poslodavca pri izvođenju radova ne ugrožavaju zaštitu i zdravlje zaposlenih kod drugih poslodavaca.

Svi poslodavci koji izvode radove dužni su da, prije početka radova, zaključe poseban Ugovor o organizovanju i sprovođenju mјera zaštite, kao i o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima i isti obavezno dostave inspekciji rada, najkasnije pet dana prije početka radova.

Poslodavaci koji izvodi radove dužni su izraditi Plan mјera zaštite, odnosno Elaborat o uređenju gradilišta u skladu sa posebnim propisom.

Sredstva za rad, sredstva i oprema lične zaštite na radu

Sredstvo za rad je svako postrojenje, mašina, oprema, instalacija, alat i drugo oruđe za rad koje se koristi u procesu rada.

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

Sredstva za rad, saglasno Pravilniku o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslovima radne sredine ("Sl. list RCG", br. 71/05), su:

- **sredstva za rad sa povećanim opasnostima po život i zdravlje zaposlenih** (određena sredstva za rad) koji sa njima rade i dolaze u dodir pri radu, a to su: prese, makaze, dizalice i druga sredstva unutrašnjeg transporta, građevinske mašine, mašine za obradu i preradu metala i sličnih materijala, mašine za obradu i preradu drveta i sličnih materijala, kupatila sa nitratnim solima, razvijajući acetilena i acetilenske stanice, sudovi pod pritiskom i cijevna mreža, pokretni zatvoreni sudovi pod pritiskom i pripadajuća instalacija, kompresori i kompresorske stanice, kao i elektroenergetska odnosno elektro i gromobranske instalacije, i
- **sredstva za rad koja ne predstavljaju povećanu opasnost po život i zdravlje zaposlenih** (ostala sredstva za rad).

Ustanova je dužna da obezbijedi da zaposleni sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu koriste u skladu sa njihovom namjenom i da u postupku upotrebe primjenjuje propisane mjere za zaštitu na radu.

Ustanova je dužna da daje na upotrebu sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu neophodne za njegovo radno mjesto, samo ako za njih raspolaže sa propisanom dokumentacijom na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebni, u kojoj je proizvođač, odnosno isporučilac naveo sve bezbjednosno-tehničke podatke koji su važni za ocjenjivanje rizika na radu sa njima i da su obezbijeđene sve mjere zaštite koje su određene dokumentacijom u skladu sa propisima o zaštiti i zdravlju na radu.

Projektovanje, proizvodnja i korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu, čijom se upotrebatom otklanjaju rizici ili opasnosti, koji nijesu mogli da budu otklonjeni primjenom odgovarajućih preventivnih mera, vrši se na način i u skladu sa primjenjenim tehnološkim postupkom.

Opasne materije

Opasnim materijama se nazivaju materije koje mogu da izazovu materijalnu štetu, povređivanje ljudi ili da ugroze životnu sredinu. Prema međunarodnom sporazumu ADR – (Evropski sporazum o međunarodnom drumskom prevozu roba), kao i prema važećim propisima Crne Gore koji regulišu prevoz ovih materija, one su na osnovu njihovih osnovnih osobina razvrstane u devet klasa. Za svaku klasu postoje pravila koja određuju kako se obavlja njihov transport, s tim da i za svaku materiju posebno mogu da postoje dodatna uputstva. Mnoge materije imaju takve osobine da se mogu svrstati u više grupa, pa se na njih istovremeno primjenjuju pravila za sve te grupe.

Klase opasnih materija:

Klasa 1	Eksplozivne materije i predmeti sa eksplozivnim materijama
Klasa 2	Gasovi
Klasa 3	Zapaljive tečnosti
Klasa 4	Zapaljive čvrste materije
Klasa 4.1	Zapaljive čvrste materije, samoreagujuće materije i čvrsti desenzitivisani eksplozivi
Klasa 4.2	Materije sklone samozapaljenju
Klasa 4.3	Materije koje u dodiru sa vodom emituju zapaljive gasove
Klasa 5.	Oksidirajuće materije i organski peroksiidi

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

Klasa 5.1	Oksidirajuće materije
Klasa 5.2	Organski peroksidi
Klasa 6.	Otvorne (toksične) i infektivne materije
Klasa 6.1	Otvorne materije
Klasa 6.2	Infektivne materije
Klasa 7	Radioaktivni materijali
Klasa 8	Korozivne (nagrizajuće) materije
Klasa 9	Ostale opasne materije

Obaveza proizvođača opasnih materija, je da korisniku obezbijedi propisanu dokumentaciju u kojoj mora da navede sve bezbjednosno – tehničke podatke koji su važni za ocjenjivanje rizika na radu sa njima i da su obezbijeđene sve mjere zaštite na radu koje su određene dokumentacijom u skladu sa propisima o zaštiti na radu.

Proizvođač je obavezan da zaposlenog osposobi za bezbjedan rad sa opasnim materijama, kao i da ga upozna sa mogućim štetnostima i opasnostima za njega i širu okolinu, i pravilnom primjenom i upotrebom odgovarajućih sredstava i opreme lične zaštite, te da primjenjuje mjere zaštite na radu. Obaveza proizvođača, u smislu Zakona o životnoj sredini, je i izrada procjene uticaja na životnu sredinu, te zamjena tehnologija sa nepovoljnim uticajem na životnu sredinu sa drugim, koje predstavljaju bitno manji rizik ili opasnost, čak i u slučaju kada iziskuju veće troškove u odnosu na vrijednosti koje treba zaštititi.

Isporučiocici koji dolaze u dodir sa opasnim materijama dužni su, shodno Zakonu o prevozu opasnih materija, da preduzimaju preventivne i zaštitne mjere kojima se obezbjeđuje zaštita života i zdravlja ljudi, životne sredine ili materijalnih dobara, odnosno bezbjednog saobraćaja. U tom smislu su obavezni da vrše i propisno pakovanje, tako da ambalaža u kojoj se prevoze opasne materije mora da:

- obezbijedi zaštitu života i zdravlja ljudi i životne sredine pri prevozu opasnih materija i rukovanju opasnim materijama,
 - bude zatvorena i nepropustljiva,
 - bude dovoljno čvrsta i jaka,
 - bude od materijala koju ne smije da nagriza opasna materija niti sa njima da stvara opasna i štetna jedinjenja.

Korisnici opasnih materija moraju se pridržavati pravila bezbjednosti i zaštite zdravlja zaposlenih, a jedna od njih je da svi zaposleni koji rade sa takvim materijama moraju biti potpuno osposobljeni za bezbjedan rad i upoznati sa opasnostima i neophodnim mjerama zaštite od požara. Ovi zaposleni se prije raspoređivanja na radna mesta i periodično u toku rada, moraju podvrgnuti specijalističkim zdravstvenim pregledima. Kada se koriste zapaljive materije, prostorije moraju biti izrađene od nezapaljivog materijala, a obavljanje poslova mora biti usklađeno sa tehničkim propisima, standardima i propisima o zaštiti na radu. Moraju postojati pomoćni izlazi, električna instalacija treba da bude otporna na požar i mora postojati odgovarajuća oprema za zaštitu od požara. Samo minimalna količina zapaljivog materijala treba da se nalazi u radnim prostorijama, dok ostatak treba da bude u izolovanom skladištu. Za opasne materije u vidu prašine mora postojati izduvna ventilacija, a tamo gdje je potrebno moraju biti obezbijeđena propisana sredstva i oprema lične zaštite na radu. Sredstva i oprema lične zaštite na radu su obavezna i u svim slučajevima upotrebe opasnih materija kada se drugim mjerama zaštite ne mogu obezbijediti bezbjedni uslovi rada. Gdje god je to izvodljivo, treba koristiti materije koje su neškodljive ili manje opasne. Tamo gdje se koriste korozivni materijali treba da postoje tuševi za slučaj

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

nezgode, kao i fontane za ispiranje očiju, a u koliko za otrovnu supstancu postoji poznato sredstvo za neutralizaciju, ono mora biti obezbijeđeno i na dohvat ruke.

Zaposleni koji rade sa opasnim materijama, shodno propisima treba da budu punoljetna i da su stručno osposobljena, na način i po postupku koji je propisan međunarodnim standardima i Pravilnikom o stručnom osposobljavanju vozača motornih vozila kojima se prevoze opasne materije i drugih lica koja učestvuju u prevozu tih materija. Zaposleni koji nijesu stručno osposobljeni za rukovanje opasnim materijama mogu, ako su prethodno upoznati sa načinom rada, opasnostima i zaštitnim mjerama na radu, samo prenositi, utovarati, istovarati ili pretovarati opasne materije, i to pod rukovodstvom i nadzorom stručno osposobljenog lica za rukovanje opasnim materijama.

Opasne materije mogu da prevoze samo lica koja su za rukovanje i prevoz opasnih materija stručno osposobljena i koja su napunila 21 godinu.

Radna mjesta sa posebnim uslovima rada

Radna mjesta sa posebnim uslovima rada su radna mjesta na koja mogu biti raspoređeni i obavljati poslove tih radnih mesta samo zaposleni koji, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa, ispunjavaju i posebne uslove u pogledu pola, godina života, školske spreme, stručne osposobljenosti, zdravstvenog stanja i psihičkih sposobnosti.

Organ državne uprave nadležan za poslove rada, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja, propisuje koji poslovi se smatraju poslovima sa posebnim uslovima rada, kao i posebne uslove koje treba da ispuni zaposleni za rad na tim poslovima.

Ustanova ne može rasporediti zaposlenog da radi na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada, ukoliko prethodno nije utvrdio da zaposleni ispunjava propisane posebne uslove.

Zaposleni koji radi na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada je dužan da odmah obavijesti poslodavca, ako ocijeni da nije sposoban da radi takve poslove, kao i da obavi zdravstveni pregled na koji ga je uputio poslodavac.

VRIJEME TRAJANJA OSPOSOBLJAVANJA (POSEBNO ZA TEORIJSKI, POSEBNO ZA PRAKTIČNI DIO)

Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad Ustanova obavlja teorijski i praktično.
Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad vrši se u toku radnog vremena, a troškove osposobljavanja snosi Ustanova.

Teorijski dio osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad obuhvata upoznavanje sa:

- organizacijom i normativnom uređenosti zaštite i zdravlja na radu,
- upoznavanje sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite, zdravstvenog penzijskog i invalidskog osiguranja zaposlenih,
- obavljanjem stručnih poslova zaštite i zdravlja na radu,
- procjenom rizika na radnom mjestu,
- bezbjednim korišćenjem sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite na radu,
- opasnostima i štetnostima u procesu rada na radnom mjestu,
- ergonomskim i psihofizičkim zahtjevima radnog mesta,

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

- uslovima radne sredine,
- organizacijom prve pomoći, zaštite od požara, evakuacije zaposlenih i dr.

Praktičnom osposobljavanju se pristupa kada se ocijeni da je zaposleni teorijski osposobljen za bezbjedan rad.

Praktični dio osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad obuhvata bezbjedno rukovanje sa sredstvima za rad, sredstvima i opremom lične zaštite na radu i opasnim materijama.

Praktični dio osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad izvodi se kroz praktični rad na sredstvu za rad, demonstracijom pojedinih radnji i postupaka u procesu rada na mašini ili uređaju od strane instruktora i zaposlenog. Praktično osposobljavanje se vrši kombinacijom grupnog ili individualnog rada u zavisnosti od organizacije rada na određenom sredstvu za rad ili od određenog tehnološkog postupka.

Nivo i intenzitet osposobljavanja su prilagođeni potrebi radnog procesa i stručnoj spremi zaposlenih. Zaposleni koji nijesu izloženi riziku od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, se osposobljavaju za bezbjedan rad do nivoa opšteg znanja o zaštiti i zdravlju na radu, dok se zaposleni koji su izloženi riziku povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, osposobljavaju za bezbjedan rad pored nivoa opšteg znanja o zaštiti i zdravlju na radu i do nivoa smanjenja konkretnih rizika u cilju bezbjednog rada na radnom mjestu.

Procijenjeno vrijeme za izvođenje procesa teorijskog i praktičnog osposobljavanja je za:

- **Teorijski dio:** 11 časova.
- **Praktični dio:** 4 časa.
- **Provjeru znanja:** 2 časa.

UKUPNO: 17 časova

PREGLED TEMA ZA OSPOSOBLJAVANJE ZAPOSLENIH ZA BEZBJEDAN RAD

Broj teme	NAZIV TEME	Ukupan br. časova	Način izvođenja
1.	Organizacija i normativna uređenost zaštite i zdravlja na radu u Ustanovi	1	Teorijski
2.	Propisi iz oblasti rada, zdravstvene zaštite i osiguranja	1	Teorijski
3.	Procjena rizika na radnom mjestu	1	Teorijski
4.	Mjere zaštite na radu	1	Teorijski
5.	Bezbjedno korišćenje i upotreba sredstava za rad	2	Teorijski - 1 čas Praktično - 1 čas
6.	Bezbjedno korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu	2	Teorijski - 1 čas Praktično - 1 čas
7.	Opasnosti i štetnosti u procesu rada na radnom mjestu	2	Teorijski - 1 čas Praktično - 1 čas
8.	Uslovi rada, radnog mesta i radne sredine	1	Teorijski
9.	Bezbjedno rukovanje sa el. energijom i opasnim materijama	2	Teorijski - 1 čas Praktično - 1 čas
10.	Organizacija prve pomoći, zaštita od požara i evakuacija	2	Teorijski - 1 čas Praktično - 1 čas
11.	Provjera osposobljenosti zaposlenih za bezbjedan rad	2	Test - 1 čas Praktično - 1 čas
	UKUPNO ČASOVA	17	

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

SADRŽAJ TEMA

TEMA 1: Organizacija i normativna uređenost zaštite i zdravlja na radu u Ustanovi

- pojam, cilj i značaj zaštite i zdravlja na radu,
- organizacija zaštite i zdravlja na radu u Ustanovi,
- Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu i druga normativna akta kojim je uređena zaštita i zdravlje na radu u Ustanovi,
- obavljanje stručnih poslova zaštite i zdravlja na radu u Ustanovi.

TEMA 2: Propisi iz oblasti rada, zdravstvene zaštite i osiguranja

- prava, dužnosti i obaveze zaposlenih u vezi sa zaštitom i zdravljem na radu,
- zdravstvena zaštita i zdravstveni pregledi zaposlenih,
- osiguranje zaposlenih, vrsta i uzajamne obaveze.

TEMA 3: Procjena rizika na radnom mjestu

- određivanje radnih mjeseta sa povećanim rizikom utvrđeno aktom o procjeni rizika,
- mogući rizici ugrožavanja zaštite i zdravlja zaposlenih na određenim radnim mjestima,
- primjena mjera zaštite i zdravlja na radu na radnim mjestima sa povećanim rizikom na radu.

TEMA 4: Mjere zaštite i zdravlja na radu

- izvori opasnosti u radu i u radnoj sredini,
- opšte mjere zaštite i zdravlja na radu na radnim mjestima,
- posebne mjere zaštite na radnim mjestima,
- posebne mjere zaštite i zdravlja na radu na radnim mjestima transporta, utovara i istovara materijala,
- posebne mjere zaštite i zdravlja na radu pri radu sa električnom strujom,
- uputstva za pravilan rad na sredstvima za rad,
- mjere zaštite i zdravlja na radu pri opravkama i održavanju sredstava za rad,
- ostale posebne mjere zaštite i zdravlja na radu u Ustanovi.

TEMA 5: Bezbjedno korišćenje i upotreba sredstava za rad

- uslovi za bezbjedno korišćenje sredstava za rad,
- tehnički propisi i uputstva za korišćenje sredstava za rad,
- pregled mašina, uređaja i alata za rad prije upotrebe, u toku i po završetku rada,
- postupci podešavanja i puštanja u rad sredstva za rad,
- transport, utovar, istovar i rad sa teškim predmetima,
- korišćenje pomoćnih uređaja, zaštitnih naprava, zaštitnih blokada i kontrolnih instrumenata na sredstvima za rad,
- korišćenje sredstava za rad na električni pogon.

TEMA 6: Bezbjedno korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu

- namjena i potreba korišćenja sredstava i opreme lične zaštite na radu,
- odgovornost zaposlenih u korišćenju sredstava i opreme lične zaštite na radu,
- vrste i namjena sredstava i opreme lične zaštite na radu,
- nabavka, zaduženje, korišćenje, čuvanje, održavanje i rashodovanje sredstava i opreme lične zaštite na radu,

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

- namjensko i bezbjedno korišćenje ispravnih sredstava i opreme lične zaštite na radu.

TEMA 7: Opasnosti i štetnosti u procesu rada na radnom mjestu

- opasnosti u radu na radnom mjestu,
- štetnosti: fizičke, hemijske, biološke, štetna zračenja i nepovoljni mikroklimatski uslovi,
- mogući uticaj opasnosti i štetnosti u procesu rada na radnom mjestu,
- opasnosti i rizici u radu zbog nekorišćenja ili nepravilnog korišćenja sredstava i opreme lične zaštite na radu.

TEMA 8: Uslovi rada, radnog mjesta i uslova radne sredine

- potrebni ergonomski zahtjevi radnog mjesta,
- potrebni psihofizički zahtjevi za ispunjavanje radnih uslova za radna mjesta,
- potrebni uslovi radne sredine za eliminisanje opasnosti i štetnosti u radu.

TEMA 9: Bezbjedno rukovanje sa el. energijom i opasnim materijama

- opasnosti od rukovanja sredstvima za rad na električni pogon,
- mjere zaštite od štetnog uticaja el. struje,
- postupci prije puštanja sredstva za rad na električni pogon,
- postupci u toku rada na sredstvu za rad na električni pogon,
- postupak pri nestanku i ponovnom povratku el. energije,
- postupak pri radu sa opasnim gasovima i materijama.

TEMA 10: Organizacija prve pomoći, zaštita od požara, evakuacija zaposlenih

- organizacija i pružanje prve pomoći,
- upotreba sredstava prve pomoći,
- organizacija i način pružanja prve pomoći povrijeđenim i naglo oboljelom na radu,
- organizacija, oprema i uređaji za gašenje požara,
- upotreba uređaja za gašenje požara (PP aparati)
- opasnosti i mjere zaštite od izbijanja požara i eksplozija zapaljivih para i gasova,
- evakuacija zaposlenih iz objekata u slučaju požara i drugih elementarnih nepogoda.

TEMA 11: Provjera osposobljenosti zaposlenih za bezbjedan rad

- poznavanje sredstva za rad,
- pregled sredstava za rad,
- principi podešavanja i puštanja u rad sredstava za rad,
- ispravnost i sigurnost radnih operacija koje zaposleni obavlja na sredstvu za rad,
- upotreba i pravilnost korišćenja sredstava lične zaštite na radu, itd.

Procijenjeno vrijeme za izvođenje procesa teorijskog i praktičnog osposobljavanja zavisi od potreba obezbjeđenja kontinuiranog radnog procesa, od vrste radnog mjesta i uslova rada na radnom mjestu na koje je zaposleni raspoređen, nakon čega se vrši provjera znanja.

**NAČIN I POSTUPAK IZVOĐENJA TEORIJSKOG I PRAKTIČNOG
OSPOSOBLJAVANJA**

Ustanova u skladu sa zakonom, svojim opštim aktima kojim se uređuju pitanja iz oblasti zaštite i zdravlja na radu, angažuje pravno ili fizičko lice za obavljanje ovih poslova (ovlašćene organizacije), stručnu službu ili stručno lice za obavljanje poslova zaštite na radu, kao i druge stručno osposobljene zaposlene kod Ustanove, kao organizatore procesa osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad.

Ustanova može proces osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad da organizuje i uredi na način koji odgovara organizaciji internog radnog procesa.

Teorijskim osposobljavanjem zaposleni se na pogodan način upoznaju sa materijom zaštite na radu koja je predviđena za poslove radnog mesta.

Praktično osposobljavanje sprovodi se kada je ocijenjeno da je zaposleni teorijski upoznat sa materijom zaštite na radu.

Kada ovlašćena organizacija za poslove zaštite i zdravlja na radu ili stručna služba za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu, vrši osposobljavanje zaposlenih tada bira u saradnji sa neposrednim rukovodicima najpovoljnije metode praktičnog osposobljavanja zaposlenih na radnom mjestu obzirom na složenost i prirodu posla.

Pri određivanju i utvrđivanju načina i postupka, odnosno organizacionih oblika i formi teorijskog osposobljavanja za bezbjedan rad zaposlenih Ustanova usvaja Rješenje koje će doprinijeti podizanju nivoa kvaliteta bezbjednosti i zaštite zdravlja na radu.

U zavisnosti od sadržaja programa, kao i od kadrovske i materijalno-tehničkih mogućnosti, jedan od sljedećih oblika i formi i/ili kombinovanjem nekih od njih:

- kurs je organizacioni oblik osposobljavanja za bezbjedan rad zaposlenih čiji je cilj i zadatak da se steknu potpuno nova ili u znatno većem obimu ona znanja, vještine i navike koje će obezbijediti uslove za radu koji neće dovesti do profesionalnih rizika;
- seminar je oblik osposobljavanja čiji je cilj usavršavanje zaposlenih putem sređivanja, korigovanja i proširivanja njihovih ranije stečenih znanja i iskustava i sticanju potpuno novih znanja u oblasti zaštite na radu;
- samoobrazovanje je oblik osposobljavanja koji predstavlja proširivanje, osavremenjivanje prethodno ostvarenih znanja i sticanje novih, sa jasno naglašenim zadatkom osposobljavanja za bezbjedan rad uz korišćenje udžbenika, priručnika i sl.
- predavanja, predavanja i razgovor, predavanja pomoću audio-vizuelnih sredstava, demonstracije, praktični radovi i dr. uz upotrebu literature, mjerila, učila, obrazovnih sredstava, sredstava za rad, uređaja, opreme – organizovano na grupni ili individualni način, gdje se kod djelatnosti koju obavlja Ustanova kao predavači angažuju stručna lica za poslove zaštite na radu:
 1. opšti dio zaštite i zdravlja na radu (dipl. ing. znr.)
 2. tehnička zaštita – sredstva z rad (dipl. ing. znr., dipl. ing. maš. i dipl. el. ing.)
 3. zaštita i zdravlje na radu kod djelatnosti Ustanove (dipl. ing. znr., dipl. ing. maš. i dipl. el. ing., spec.med. rada)
 4. protivpožarna zaštita (ing. PPZ ili dipl. el.ing. ili dipl. maš. ing.)
 5. prva pomoć (spec. med rada ili dipl. ing. znr.).

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

Praktično osposobljavanje za bezbjedan rad zaposlenih obavlja se u okolnostima u kojima se odvija radna djelatnost i mora biti uskladeno sa zahtjevima radnog mjesta i vrste posla.

Praktični dio osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad obuhvata bezbjedno rukovanje sa sredstvima za rad, sredstvima i opremom lične zaštite na radu i opasnim materijama.

Praktično osposobljavanje obavljaju lica koja ispunjavaju uslove za obavljanje stručnih poslova iz zaštite na radu i/ili lice koje ima dokaz o osposobljenosti za bezbjedan rad i najmanje jedan stepen stručnosti više od lica koje se osposobljava.

Ospozobljavanje se vrši na način i po postupku kojim se obezbjeđuje pravilno i bezbjedno obavljanje poslova radnog mjeseta.

Za vrijeme praktičnog osposobljavanja, Ustanova je dužna da:

- obezbijedi uslove za praktično osposobljavanje zaposlenog (sredstva za rad, postupke, uputstva za rad i bezbjedno obavljanje posla);
- zaposlenog upozna sa svim vrstama opasnosti i štetnosti na poslovima na koje ga raspoređuje i konkretnim mjerama za zaštitu i zdravlje na radu, koje su potrebne radi otklanjanja opasnosti po život, odnosno oštećenje zdravlja, kao i da bude u stalnom kontaktu kontrolišući njegov rad i ponašanje.

Nakon izvršenog teorijskog i praktičnog osposobljavanja vrši se provjera osposobljenosti zaposlenog za bezbjedan rad i to posebno iz teorijskog i posebno iz praktičnog dijela.

NAČIN PROVJERE OSPOSOBLJENOSTI ZA BEZBJEDAN RAD

Postupak provjere znanja stečenog putem osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad vrši Komisija koju imenuje odgovorno lice u Ustanovi iz reda lica koja su vršila osposobljavanje, o čemu se vodi posebna evidencija koja sadrži sve bitne elemente koji predstavljaju dokaz sprovedenog postupka i potpisuju ga članovi komisije.

Provjeru teorijske i praktične osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih poslodavac obavlja na mjestu rada.

Postupak provjere teorijskog znanja stečenog putem osposobljavanja za bezbjedan rad zaposlenih vrši se po pravilu pisanim putem (test), a može i uobičajenim i najprikladnijim metodama (anketa, usmeni dio i sl.), u skladu sa procjenom rizika na radnom mjestu i Programom o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih.

Provjera osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih iz praktičnog dijela vrši se na radnom mjestu tako što je zaposleni dužan da pokaže odgovarajuću spretnost i umješnost u bezbjednom obavljanju konkretnih poslova i radnih zadataka.

Ocjenu o osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenog donosi komisija i to sa ocjenom "zadovoljava" ili "ne zadovoljava".

Zaposlenim koji su odgovorili pozitivno na teorijski postavljena pitanja, zadovoljili kriterijume praktične provjere stečenih znanja za konkretno radno mjesto na kojem su raspoređeni i dobiju ocjenu "zadovoljava" za teorijski i praktični dio, ovlašćena organizacija za poslove zaštite i zdravlja na radu, izdaje pisano Uvjerenje o osposobljenosti za bezbjedan rad, nezavisno od izabranog načina i postupka teorijskog i praktičnog osposobljavanja.

Zaposleni koji ne pokažu dovoljnu osposobljenost za bezbjedan rad dužni su da se i dalje osposobljavaju do sticanja potrebnog teorijskog i praktičnog znanja, što se utvrđuje ponovnom provjerom osposobljenosti u roku koji odredi Ustanova.

Program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih

Ako se nakon ponovne provjere osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih, utvrdi da nema potrebna teorijska i praktična znanja iz zaštite i zdravlja na radu, izvršiće se njegov raspored na drugo radno mjesto koje odgovara njegovom znanju i sposobnostima.

Ako takvog radnog mjesta nema, zaposlenom prestaje radni odnos, odnosno ugovor o radu, u skladu sa zakonom.

Periodične provjere teorijske i praktične osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih, koji rade na poslovima sa posebnim uslovima rada odnosno sa povećanim rizikom se vrši jednom u pet godina, a odgovorno lice Ustanove može odlukom koju donese da odredi da se vrši periodična provjera osposobljenosti za bezbjedan rad i drugih zaposlenih bez obzira na kojem radnom mjestu rade.

Ako Ustanova, za osposobljavanje za bezbjedan rad zaposlenih angažuje ovlašćenu organizaciju za poslove zaštite i zdravlja na radu, Ugovor koji Ustanova zaključuje mora sadržati principe utvrđene opštim aktima koje donosi iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i Programom o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih.

Predsjednica Savjeta

Croatian Institute

OPŠTINSKA JAVNA USTANOVA "MUZEJ I KOTAR"